БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 14 (6724)
ЯНВАРИИН
17
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1954 он

Сэн 20 мүнгэн.

Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ ойе бүхы советскэ арадууд һайндэрлэжэ байна.

Манай Агууехэ Эхэ ороной хүсэ шадалай эшэ үндэһэн бологшо СССР-эй арадуудай бата бэхи хани барисаан оршожо мандажа байг лэ!

Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ой

Нарата халуун Таджикистанһаа өмөрүүн хүйтэн Арктика хүрэтэр, өмнө хүхэ Номгон океанһаа үбгэн Уурал Балтиин далай хүрэтэр советскэ ороной зол жаргалта арадууд нэгдүү ород ба украин арадуудтайгаа хамта Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе үглөөдэр һайндэрлэхэеэ байна.

300 жэлэй саада тээ, 1654 оной январиин 18-да, Арадай Рада Переяслав городто суглараад, Украинные Росситай нэгэдүүлхэ гэһэн шиидхэбэрние баталан абаһан юм. Росситай Украинные нэгэдүүлхэ тухай энэ үүхэтэ шиидхэбэри болбол гадаадын дарлалтада эсэргүү хэһэн украинска арадай олон зуун жэлэй тэтаргалиг тэмсэлэй түгэсхэлынь боолго һэн. Энэ шиидхэбэри хадаа эрхэ дүлөөдэ дуратай украинска арадай анал хүсэлые мэдүүлһэн, өөрынгөө найдамтай хамгаалагша, нэгэ ород арбалтай ахадүү ород арадтайгаа нилэхэ гэһэн энэ арадай хэтэ заяаай эрмэлзэлгые ба этигэл найдабаные харуулһан ябадал, тэрэнэй ажабайдалда болоһон эрид эрьелдын шата мүн байгаа.

Өөрынгөө хуби заяае ахадүү ород арадтайгаа хэтэ мүнхэдөө холбоод, украинска арад болбол шляхетскэ Польшын дарлалтаһаа, султанска Турциин үрэбхилгэһөө өөрынгөө аршалжа, национальна хүгжэлынгөө арга боломжо хангаһан байна. Росситай Украинын нэгэдэлгэ хадаа Российска гүрэниие бэхижүүлгэдэ ба тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндые дээшэлүүлгэдэ нилээд хэрэ туһалһан байна.

Тэрэ үедэ Россие хаанай ба помещигүүдэй толгойлжо байбашье даань, украинска арадай өөрынгөө хуби заяае мяхан түрэл ород арадтай холбоһон ябадал хадаа украин ба ород арадуудай политическэ, экономическа, культурна саашанхи хүгжэлтэдэ угаа ехэ прогрессивиэ удхашанартай байгаа. Россин составта Украинын оролго хадаа мүн уласхоорондын туйлай ехэ удхашанартай байгаа. Энэ оролго султанска Турциин ба шляхетскэ Польшын агрессивнэ эрмэлзэлгэнүүдтэ сохилго хэһэн юм.

Помещигүүд ба буржуазида, хаанта засагта ба хариин империалистнуудта эсэргүү хамтын тэмсэлэй гал дүлэн соогуур ахадүү энэ славянска хоёр арадуудай эбдэршэгүй бата бэхи хани барисаан ургаһан, бэхижэһэн байна. Империализмын үедэ энэ тэмсэлые Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилүүлһэн дэлхэй дээрэ эгээн революционно ородой хүдэлмэришэн анги толгойлоо. Россин хүдэлмэришэн анги ажалша тараашадтай холбоо барисаа байгуулаад, алдарта Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро ябажа, Октябрьска социалистическэ революци хэһэн, помещигүүд ба капиталистнуудай засагые унагааһан, дамбуу түби дээрэ анха түрүүн хүдэлмэришэдэй ба таряашадай социалистическэ гүрэниие байгуулһан байна.

Ород, украин ба манай ороной бүхы бусад арадуудай хани барисаан ба ахадүүгэй холбоон Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин үедэ, гражданска дайнай болон гадаадын интервенцидэ эсэргүү тэмсэлэй хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, социалистическэ байгуулалтын ябаса дундуур, немецко-фашистска будлиитарагшадта эсэргүү Эсэгэ ороной хамгаалгын Агууехэ дайнай гал дүлэн дундуур бэхижэһэн ба хатуужаһан байна.

СССР дотор социализмын илаһанай ашаар ород, украин ба манай ороной бусад арадуудай үни удаанай хани барисаан диилдэшэгүй туйлай ехэ хүсэн, советскэ обществын хүгжэлтын хүсэнүүдэй нэгэнинь боложо мандаа.

Советскэ арад Коммунистическэ партиин ударидалга доро ябажа ороной социалистическэ индустриализацилха, хүдөө ажахыгаа коллективизацилха политикые амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна. Энээнэй ашаар Украинада үнгэтэ металлургии, машина бүтээлгын, тракторна, химическэ ба промышленностиин шухала шухала бусад һалбаринууд шэнээр байгуулагдаһан юм. Украинын томо промышленность революциин урда тээхи Украинын промышленностьда орходоо продукциие 1952 ондо 17 дахин ехээр гаргаһан байна. Энэ үе соо электроэнерги гаргалга 37 дахинһаа үлүү ехэ болоо, металл болбосоруулдаг промышленностиин продукци 69 дахин шахуу ургаа, нүүрһэ малталга 4 дахин үлүү, шэрэм хайлуулга—4,5 дахин, булад—5 дахин шахуу ехэ болоо. Колхозно байгуулалтын илаһанай ашаар Советскэ Украина болбол түрүү социалистическэ газартаряалантай республика, Советскэ Союзай талха тарыагаар, адууһа малаар тон баян нютагуудай нэгэн болоо. Советскэ засагай аша туһаар украинска национальна культура һалбаран бадараа.

Манай ороной арадуудай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые туйлаһанай эсэстэ, сэсэн мэргэн ленинско-сталинска национальна политикые бэелүүлһэнэй ашаар украинска арад нэгэн бүхэли Украинска советскэ социалистическэ гүрэн дотор бүхы украинска газарнуудые нэгэдхээд, Советскэ Союзай бусад бэшэ арадуудтай хамтадаа дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байна.

Советскэ ороной арадуудай ахадүүгэй хани барисаанай зориг бадаруулагша хүсэнэй, агууехэ ород арадай бүхы талын туһаламжын аша үрые Бурят-Монголойнгоо ажабайдал дээрэ абажа хараял. Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, ород арадай ахадүүгэй угаа ехэ туһаламжаар бурят арадай ажахын үни заяанай гээгдэл усадхагдажа, республика доторнай хүгжэнги томо промышленность байгуулагдаа. Ашаг олзо багатай бутархай жэжэ умсын ажалай орондо республикамнай механизированнэ, ашаг олзо ехэтэй томо, социалистическэ хүдөө ажахытай болоо. Ород арадай барагдашагүй баян эрдэм культурын ашата һайн нүлөө доро Советскэ Бурят-Монголой социалистическэ культура һалбаран хүгжөө.

Партиин XIX съездын ба КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бурят, ород ба бусад арадуудтай хамта украинецууд манай республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нүхэд В. Д. Колбасенко, Л. Е. Бодырев, В. Ф. Лупинов, Е. П. Линник ба бусад манай республикада үнэн шударгы ажалаараа суутай болонхой.

Бүхы арадууд болон нацануудай хүгжэлтэ ба һалбаран бадаралтые, арадуудай бодото хани барисаае, тэдэнэй зол жаргалта байдалые, тэдэнэй хани харилсаан ба харилсан туһалалсалгые Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай үльгэр жэшээ эли тодоор бүхы дэлхэйн арадуудта харуулна.

Советскэ хүнүүд хадаа СССР-эй арадуудай нэгэдэл ба хани барисаае улам саашадань бэхижүүлхэ, олонациональна социалистическэ гүрэнөө бэхижүүлхэ нангин уялгатай. Манай арадуудай хани барисаанай һалбаран мандажа байгаа сагта билэнэртэ дотоодыншье, гадаадыншье дайсад аюултай бэшэ юм.

Манай Агууехэ Эхэ ороной хүсэ шадалай эшэ үндэһэн болоһон СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан эгүүридэ мүнхөөр оршожо, бэхижэжэ байг лэ!

Украинска ССР-эй Верховно Советэй сесси

КИЕВ, январиин 15. (ТАСС). Украинска ССР-эй Верховно Советэй дүрбэдэхи сесси мүнөөдэр болоо. Украинска ССР-эй Верховно Совет эмхидхэлэй асуудалнуудые хаража үзэһэн ба УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталһан байна.

УССР-эй Верховно Совет хадаа нүхэр М. С. Гречухын ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһонтойнь дашарамдуулан тэрээниие Украинска ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлбэ.

Украинска ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшээр нүхэр Д. С. Коротченко һунгагдаба, тиимэһээ тэрэ Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын уялгануудаа сүлөөлэгдөө.

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшээр нүхэр Кальченко Н. Т. баталагдаа.

Нүхэр Гречуха М. С. УССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор баталагдаба.

Национальностьиуудай Советтэ һунгаха һуигуулиин Бурят-Монголой Республиканска ба Окружной комиссинуудай составта кандидадуудые дэбжүүлгэ

☆ ☆

Хүдөө ажалшадай түлөөлэгшэд

ХОРИ. Аймагай ажалшад СССР-эй Верховно Советтэ һунгалта хэхэ тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые политическэ болон ажалай айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаһан байна.

Мүнөө тэдэнэр Союзай Советтэ ба Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Окружной комиссинуудай составуудта кандидадуудые дэбжүүлбэ.

Ашангын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд хониной-товарна фермые даагша Еши-Ханда Гатаповна Гатаповае Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Яруунын Окружной комиссиин составта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлһэн байна. Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан боложо, Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Яруунын Окружной комиссиин составта кандидадаар тус леспромхозой эрхим шофёр Тарас Леонтьевич Данчинов дэбжүүлэгдэбэ.

Хориин леспромхозой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советтэ һунгаха һунгуулиин Улан-Удын Хүдөөгэй Окружной комиссиин составта тус леспромхозой хүдэлмэрилэгшэ Нина Степановна Климова дэбжүүлэгдэһэн байна.

Механизатор Я. А. Утенков һунгуулиин Окружной комиссиин составта дэбжүүлэгдэбэ

Бичурын МТС-эй коллективэй хамтын суглаан боложо, СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин № 442 Бичурын Окружной комиссиин составта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Механизатор Яков Аверьянович Утенковой кандидатурые һунгуулиин Окружной комиссиин составта дэбжүүлхэ гэжэ тус суглаан нэгэн һаналаар шиидхэбэ.

Нүхэр Утенков машинно-тракторна мастерскойдо тракторнуудай ходовой частиин заһабарилга дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа үдэрэйнгөө нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

В. И. Византийская—Улан-Удын № 67 һургуулиин багшанарай кандидат

СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Бурят-Монголой АССР-эй Республиканска комиссиин составта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тула Улан-Удын № 67 һургуулиин багшанарай, техническэ хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан болобо.

Багша З. А. Солодова суглаа нээбэ. Удаань В. А. Соковикова Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин БМАССР-эй Республиканска комиссиин составта һургуулиин директор Варвара Павловна Византийскаяе дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулба.

Суглаан хадаа Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Бурят-Монголой АССР-эй Республиканска комиссиин составта нүхэр В. И. Византийскаяе энэ һургуулиин багшанарай зүгһөө дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абаба.

Эрхим хүнүүд дэбжүүлэгдэнэ

Баргажанай аймагай ажалшад СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгуулиин № 439 Баргажанай Окружной комиссиин составта кандидадуудые дэбжүүлбэ.

Уоть-Баргажанай загаһанай комбинадай коллективэй хамтын суглаан боложо, һунгуулиин Баргажанай Окружной комиссиин составта загаһашадай бригадын эрхим бригадир Афанасий Николаевич Стулевые дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн һаналаар шиидхэбэ.

Нүхэр Стулевой бригада үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые хоёр дахин дүүргээд, түсэбһөө гадуур гүрэндөө 3800 пүүд загаһа үгэһэн байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан боложо, СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгуулиин Баргажанай Окружной комиссиин составта эрхим һаалишан Ульяна Саханеевна Бадмаевае дэбжүүлбэ.

Куйтунска МТС-эй механизаторнуудай суглаан болобо. Механизаторнууд хадаа СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгуулиин Баргажанай Окружной комиссиин составта кандидадаар МТС-эй агроном Людмила Даниловна Краевская гэгшые нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Мүн Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд тус комиссиин составта кандидадаар һаалишан Намсалма Очировна Гатаповае дэбжүүлһэн байна.

П. К. Одарич—паровоз бүтээгшэдһээ кандидат

СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Бурят-Монголой Республиканска комиссиин составта кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан суглаан Улан-Удын паровозо-вагонно заводой паровоз хабсаралгын цехын коллективтэ болобо.

Тус цехын партийна организациин секретарь нүхэр Кузнецов суглаа нээгээ. СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтын туйлай ехэ удхашанар тухай тэмдэглэхэ зуураа, тэрэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Оронойнгоо хүндэ индустриие саашадань хүгжөөлсэхын түлөө манай паровоз бүтээгшэдшье эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байна. Бидэнэр партиингаа табиһан зорилгые бодотоор бэелүүлхын түлөө саашадаашье үнэн зүрхэнһөө тэмсэхэбди.

Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Республиканска комиссиин составта кандидадаар паровоз хабсаралгын цехын слесарь Павел Кузьмич Одарич гэгшые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулагдаба.

Энэ кандидатурые цехын коллектив нэгэн һаналаар дэмжээ. СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советтэ һунгаха һунгуулиин Бурят-Монголой Республиканска комиссиин составта нүхэр П. К. Одарич гэгшые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри энэ суглаан баталан абаа.

Н. И. Струин— Бурят-Монголой Коммунистическэ партийна организациин кандидат

КПСС-эй обкомой бюрогой заседани боложо, Национальностьнуудай Советтэ һунгаха Республиканска комиссиин составта кандидадаар Бурят-Монголой Коммунистическэ партийна организациин зүгһөө партиин обкомой партийна, профсоюзна ба комсомольска органнуудай таһагые даагша Николай Иванович Струниние дэбжүүлбэ.

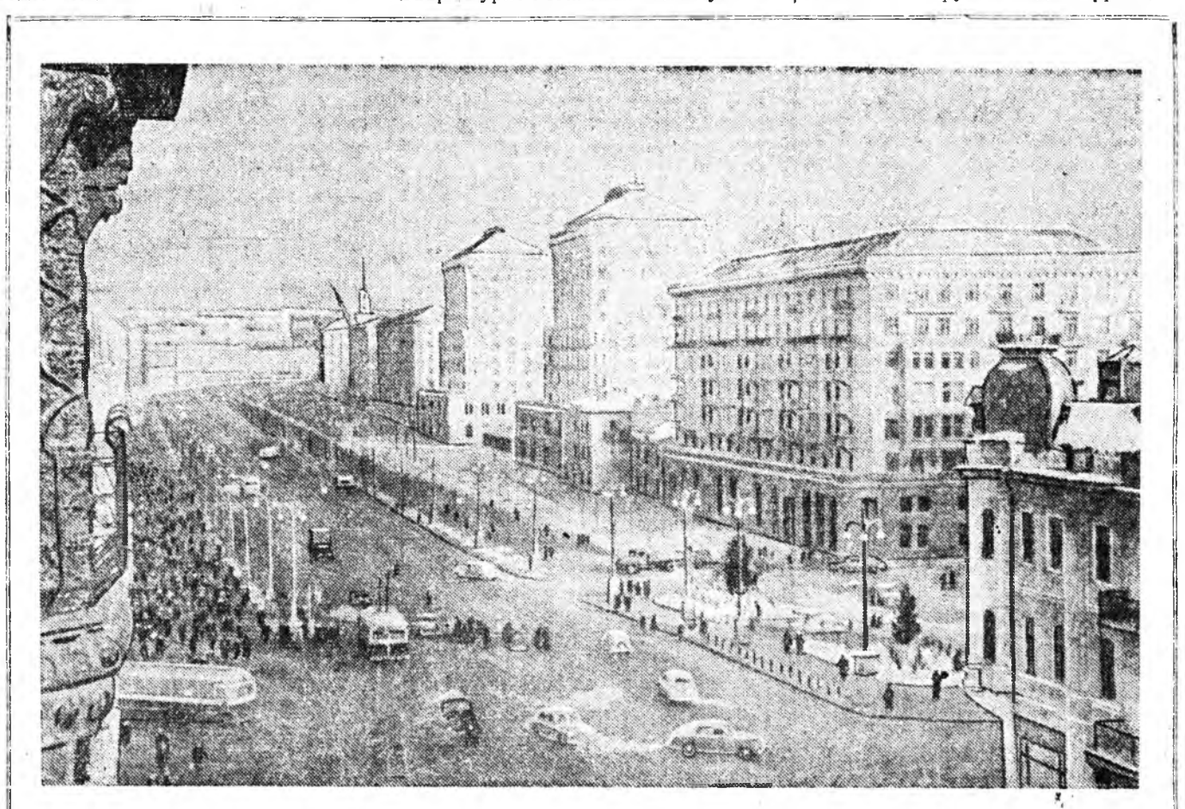

Советскэ Украинын столица Киев манай Агууехэ ороной эгээл урданай ба гоё городуудай нэгэниинь юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Киевэй Крещатик гэжэ главна үйлсэ.
ТАСС-эй фотохроникэ.

Д. ЖАЛСАРАЕВ

УКРАИНАДА

Гоголиин гуурһаар магтуулһан
Гобхон һүниеөш үзеедүйб.
Тарас Бульбын гүйлгэһэн
Талын дунда зогсоогүйб.

Шовченкыа хадагалһан
Нангин дободо мургөөдүйб.
Щорсын шуһанай дуһалһан
Шорой гартаа адхаедүйб.

Хмельницкиин урмал үргэһэн
Киевэзэр нэгэтэш ябаадүйб.
Хэды һандарһан, һэргэһэн
Крещатигайш һайханиинь - хараедүйб.

Би бэшэ, ахам Днепрын
Баруун эрьедэнь унаа һэн.
Намайе бэшэ, нүхэрыем
Наталка хүүхэнш дурлаа һэн.

Гайхамшаг хэрэгүүд тухайдаш
Газетэнүүдһээ уншагшаб.
Ордон гэрнүүд, талмайтайш
«Огонёк» соо танилсагшаб.

Шамда Советэй мандахада
Шашхан хэбтээб үлгыдее.
Зугаар нютагтайм хамта
Зүрхэн соомниш бүхыдее.

Агуу Росси орентой
Ахадүүнэр болоһоороо.
Нүхэрлүү ехэ ород зонтой
Нэгэ бүлэдэ ороһоороо.

Түрэл нютагайм түүхэнь
Түүхэтэйш мүнхаар холбогдоо.
«Ородэй, украинецын дүүб» — гэн
Омогтой ябанаб хододоо.

Байгалай захаһаа шэмдаа
Баяр мэндээ хүргэнэб.
Айшалха гэжэ һанаандаа
Айхабтар ехээр хүсэнэб.

Бүгэдэарадай һайндэр

Улан-Удын ажалшад Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэжэ байна.

Городой предприятинууд болон эмхи зургаануудта Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ой тухай лекци, хөөрэлдөөн болоно.

Мүнөөдэр Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэдэ Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ой тухай элидхэл түүхын наукын кандидат нүхэр Тюшев хэхэнь, һүүлээрнь эдэбхитэй уншагшадай, городой уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хабаадалгатайгаар концерт табигдаха. Мүн украинска уранзохёолшодой зохёолнуудые бурят-монгол хэлэн дээрэ поэдүүд ба оршуулагшад уншаха юм. Вечерэй түгэсхэлдэ «Украинска искусствын мэргэжэлтэд» гэжэ кинокартина харуулагдаха байна.

Библиотекын уншалгын зал соо фото ба номой выставкэ эмхидхэгдэһэн байха юм. В. Собкогой «Залог мира» гэжэ помоор уншагшадай конференци үнгэргэгдэхэнь. Эдэ үдэрнүүдтэ украинска уранзохёолшодой номуудые хүнүүд олоор абажа уншаа. Гансал январиин түрүүшын хахадта библиотекэ украинска уранзохёолшодой 300 гаран ном уншагшадта үгөө.

Пригороднэ районой Культурын байшангай уранһайханай самодеятельностиин коллектив Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт табихань. Эндэ украин арадай дуунууд дуулагдаха, танцануудаа наадагдаха, украинска уранзохёолшодой шүлэгүүд уншагдаха байна.

Пригороднэ районой библиотекэдэ тус ойдо зорюулагдаһан номой выставкэ эмхидхэгдээ. Эндэ уранзохёолшод А. Корнейчук, О. Гончар, М. Рыльский болон бусадай зохёолнууд табигданхай. «СССР-эй арадуудай бата бүхэ хани барисаан» гэһэн фотомонтаж эндэ түхеэрэгдэһэн байна. Натан Рыбагай «Переяславская Рада» гэжэ номоор уншагшадай конференци болохонь.

Энэ ойдо зорюулагдаһан вечернүүд хүдөө ажахын, кооперативна техникумүүдтэ, педучилищида, медицинскэ һургуулида үнгэргэгдөө.

Мяханай комбинадай библиотекэ «Арадуудай хани барисаан» гэһэн темээр вечер үнгэргэхэеэ байна. Эндэ мүн номой выставкэ ба фотомонтаж эмхидхэгдэнхэй.

Улан-Удын ажалшад Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе бүхы советскэ арадай ехэ национальна һайндэр гэжэ баяртайгаар тэмдэглэжэ байна.

РОССИТАЙ УКРАИНЫН НЭГЭДЭҺЭЭР 300 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

МАНАЙ АГУУЕХЭ ЭХЭ ОРОНОЙ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН ИЛАН МАНДАБА

И. НАЗАРЕНКО, Украинын КП-гэй ЦК-гэй секретарь

Украин арадай хүсэл зоригоор единэ Росийска гүрэн дотор Росситай Украинын нэгэдэхэ гэжэ соносхогдоһон гайхамшагта үдэрһөө хойшо 300 жэл үнгэрбэ. Гансашье украин ба ород арадууд бэшэ, мүн манай агууехэ социалистическэ Эхэ ороной бүхы арадууд советскэ арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай илан мандалгын хүхюун сэнгэлиг һайндэр гэжэ энэ ехэ событие тэмдэглэнэ.

Славянска агууехэ хоёр арадуудай—ород ба украин арадуудай нэгэдэһэн ушар түүхэтэ угаа ехэ удхашанартай акт байһан юм. Украин арад болбол ахадүү ород арадтаяа өөрынгөө хуби заяае хэтэ мүнхэдөө холбоод байхадаа, хариин богоолшолгоһоо, үгы хэгдэхэ аюулһаа өөрыгөө абарһан, өөрыгөө наца хэбээрнь үлөөһэн, национальна талаар хүгжэхэ арга боломожоо хангаһан байна. Росситай Украинын нэгэдэһэн ушар ород гүрэнэй бэхижэлгэдэ, тэрэнэй улаасхоорондын нэрэ хүндын дээшэлэлгэдэ ехээр туһалаа юм.

Украин арад болбол мүлжэгшэ ангинуудай хэдышье эсэргүүсэжэ байбалынь ород арадтай, Россин бусад арадуудтай хэдэн зуун жэлэй турша соо хамтадаа ябаһан, социальна богоолшолгодо, национальна дарлалтада эсэргүүгээр хамтадаа тэмсэһэн байна. Энэ тэмсэлынь юугээр дүүрээб гэхэдэ, Россин ажалшад хүдэлмэришэн анги түрүүтэйгээр Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци хэһэн байгаа. Октябрьска революци ганса манай Эхэ ороной бэшэ, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эрид эрьелтын пункт байһан юм. Тэрэ хадаа капиталистическэ богоолшолгын, национальна дарлалтын шүдэр гэнжэһээ хаанта Россин арадуудые сүлөөлһэн, дэлхэйн бүхы арадуудта коммунизмын харгые заажа үгэһэн байна.

* * *

Ород ба украин арадуудай таһаршагүй хани барисаан түүхэтэ гүн гүнзэгы үндэһэтэй юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй уг гарбалынь нэгэ юм, хэлэ, территори, зан заншал болон түүхэнь бэе бэедээ дүтэ юм. Эртэ үрдын ород арад зоной нэгэ уг үндэһэнһээ байн-байтараа гурбан арад —ород, украин ба белорус арад гараһан байна. Феодальна тусгаарланги байдалһаа, хариин булимтарагшадай саг үргэлжэ добтолго хэжэ байһанһаа, илангаяа монголотатарска хэрэгы муухай добтолгоһоо боложо эртэ үрдын ород газарнуудай нэгэдэлынь һуларуулагдаһан байгаа. Тиимэһээ украинска газарые литовско, польско, венгерскэ, феодалнууд, султанска Турци ба тэрээнэй вассал—крымскэ хаан булимтаран абаһан байгаа. Эдэ булимтарагшад Украиные аймшагтайгаар хоохорууулһан, тэрээниие зэрлиг муухайгаар зобоохон байна.

Зүүн Европодохи хархис реакциин тулгуури байһан польско шляхтын хүл доро украинска газарай ехэхэн хубинь удаан саг соо дарагдажа байгаа. Польско ба украинска феодалнуудай дабхар дарлалта доро Украинын ажалшад тон ехээр ядаржа байһан юм. Ватикан ба иезуитнуудай туһаламжаар польско феодалнууд католическа шажан хүсөөр нэбтэрүүлжэ, церковно нэгэдэл хэһэн, украин арадые хүсөөр поляк болгожо, түрэл хэлэтэй ба культуратай байха эрхыень хаһаха, ахадүү ород арадтай тэрээнэй барисаае таһалха гэжэ һэдэдэг байгаа. Эдэ бүхы Украинын экономическа, политическэ ба культурна хүгжэлтэдэ һаад хэхэһээ байтагай, харин украин арадай оршохо ябадалда аюул тохёолдуулжа байһан юм.

Хатуу шанга шалгалтануудай эдэ жэлнүүдтэ украин арад болбол ород арадтай экономическа ба культурна барисаагаа дэмжэжэ, бүри ехээр хүгжөөжэ, тэрээнтэй нэгэдэхээ бүхы хүсөөрөө оролдодог байгаа һэн. Украин арад дарлагшадта эсэргүү нангин тэмсэлдэ оло дахин бодоходоо, тэрэ бүхэндөө ород арадай талаһаа ахадүүгэй туһаламжа абадаг байгаа.

Росситай нэгэдэхэ гэһэн һанал бодол украинын арад ниитын дунда XVII зуун жэлэй нэгэдэхи хахадта имагта хүсэтэйгөөр дэлгэрһэн байна. Тиихэдэ польско шляхтын дарлалта хүсэрхэлгэдэ эсэргүү тэдээнэй тэмсэл эгээн дээдэ хэмжээндэ хүрөөд байгаа. Ород арадтай нэгэдэжэ ахадүүгэй барисаа тогтообол өөрыгөө абаржа шадаха байһанаа украин арад ойлгодог байгаа.

1648—1654 онуудай арадай-сүлөөрэлгын дайн Украинын түүхэдэхи толотомо хуудаһануудай нэгэниинь болоно. Тэрэ хадаа харинихидай дарлалтые абажа хаяха, ахадүү ород арадтаяа нэгэдэхэ гэһэн зорилготой үнэн зүб дайн байһан юм. Гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша ба полководец Богдан Хмельницкий, тэрээнэй тон дүтын туһалагшад Максим Кривонос, Иван Богун, Данила Нечай ба бусад, польско шляхтада эсэргүү арадай-сүлөөрэлгын тэмсэлые толгойлон, ород арадтай нигта барисаатай байха һэмдэ гэһэн украин арадай үнэ заяанай хүсэл эрмэлзэлгые баримталдаг, Росситай Украиные нэгэдүүлхэ хараа шугам хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг байгаа.

Украин арадай түүхэдэ прогрессивнэ үүргэ дүүргэһэн Запорожско Сечьдэ зэбсэгтэ восстанинн туг мандуулагдаһан байгаа. Олон мянган таряашад, хасагууд, городой хүн зон восстанида бодогшодтой нэгэдээ һэн. Ингэжэ, польско-шляхетскэ булимтарагшадта эсэргүү дайн бүгэдэарадай дайн болоо һэн. Тэрээнэй гол шиндхэхы хүсэнь таряашан зон байһан юм.

Украиныи томо томо баяшуул, помещигүүд польско шляхтатай сэхэ нэгэдэн, восстанине улаан шуһан соо умбуулан дараха, панууудай хизаргүйгөөр эзэрхэхэ ёһо гуримые хэбээрнь байлгаха гэжэ оролдоһон байгаа.

Сүлөөрэлгын хүшэр хүндэ, үсэд шаха дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилэн өөрынгөө үнэн нүхэр ба ахаһаа—ород арадһаа саг үргэлжын туһаламжа ба дэмжэлгые украинынхид абадаг байһан юм. Доной хасагуудай, ород таряашад ба городойхидой отрядууд сүлөөрэлгын дайнда ошожо, сэхэ хабаадалсаһан байнад. Ородой правительство Украинатай сүлөөтэй наймаа дэлгэрүүлхэдэ туһалдаг байгаа. Украина руу таряа талха, дабһа, сэрэгэй хэрэглэмжэнүүдые абаашажа байха эрхэ үгтэһэн байна. Энэнь восстанида бодоһон арадай амжалтатайгаар тэмсэхэдэнь ехэ удхашанартай байһан юм. Ородой правительство Украинын интересүүдые хамгаалан, тэрээндэ дипломатическа талааршье дэмжэлгэ үзүүлдэг байгаа. Польско ба литовско феодалнуудта эсэргүүгээр ахадүү белорус арад украин арадтай хамтадаа тэмсээ һэн. Молдавиин таряашадшье украинецуудта туһалдаг байгаа. Польско-шляхетскэ армида украин арадай схэхэн гээлтэнүүдые тохёолдуулһан ушар польско таряашадай антифеодальна тэмсэлые шангадхахада туһалһан байгаа.

Ородой правительство болбол Росситай Украиные нэгэдүүлхэ гэһэн украин арадай эрмэлзэлгые россійска гүрэниие бэхижүүлхын тулада али болохоор дэмжэдэг байһан юм. 1653 оной октябриин 11-дэ Москвада болоһон Земскэ Собор Россин составта Украиные абахаар зүбшөөлөө үгэһэн, Украина ба Белоруссиие сүлөөлхын түлөө шляхетскэ Польшодо эсэргүү дай соносхоһон байна.

Земскэ Соборой энэ шиидхэбэри, тэрэшэлэн бусад олон баримтанууд хариин богоолшологшодто эсэргүү тэмсэлдэнь ахадүү украин арадта туһалха гэһэн бүхы ород арадай халуун эрмэлзэлгые тодо һонороор гэршэлэн харуулна.

Земскэ Соборой шиидхэбэри тухай мэдээсэлые дуулаад байхадаа украин арад ехээр баярлаһан байгаа. Уданшьегүй боярин В. В. Бутурлин түрүүтэйгээр ородой правительствын олон тоото элшэн сайдууд Украина руу эльгээгдэһэн байгаа. Російска гүрэнэй эдэ түлөөлэгшэдые Украинын бүхы городууд ба тосхонуудта баярай ёһоор угтажа байба.

1654 оной январиин 8 (18-да) Переяслав городто бүхы хүн зондо нээмэл Рада зарлагдаһан байгаа. Тэрэ Радада украин арадай али бүхы талаһаа түлөөлэгшэд байлсаһан юм. Сугларагшадай үмэнэ Гетман Богдан Хмельницкий үгэ хэлэжэ шляхетскэ Польшын хүшэр хүндэ дарлалта тухай, султанска Турциин ба крымскэ хаануудай дээрмэдэлгын добтолгонууд тухай һануулаад, Росситай Украиные нэгэдүүлхэ тухай шиидхэбэри абахыень Радада хабаадагшадые уряалһан байгаа.

Гетманэй энэ уряада харюусан Рада иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Зүүнэй, православна хаанай мэдэл доро орохо хүсэлтэйбди». Тэрээнэй һүүлээр хасаг полковнигуудай нэгэниинь сахариг соогуур ябажа, зүг бүхэн тээшэ хандажа: «бултадаа иигэжэ хүсэнэ гүт?—гэжэ асуухадань, «бултадаа нэгэн һаналтайгаар тиигэжэ хүсэнэбди» гэжэ Рада харюусаа һэн. Тэрээнэй һүүлээр «тиимэл һаа, тиимэ!» гэжэ Богдан Хмельницкий хэлэбэ. «Хэтэ мүнхэдөө иигэжэ хамтадаа байхымнай бурхан үршөө, бурхан хара»—гэжэ Гетманиие дахан, арад зон нэгэ хүн шэнгеэр мэдүүлбэ. («Украин Росситай нэгэдэлгэ», документнууд ба материалнууд, том III, нюур 461).

Переяславска Рада болбол бүхы арадай хүсэл зоригые бэелүүлэн, Росситай Украиные нэгэдүүлхэ гэжэ сүлөөтэйгөөр, нэгэн һаналтайгаар, угаа ехэ үүсхэлтэйгээр шиидхэһэн байна. Украинецууд энээн тухай хэдэн зуун жэл соо һанажа, энээнэй түлөө тэмсэжэ ябаһан юм. Энээнэйнгээ ашаар украин арад ород арадтай үнэ заяанһаа хойшо байгуулагдаһан нигта барисаагаа бэхижүүлжэ, шляхетскэ Польшын дарлалтаһаа, султанска Турцида зальгигдахаһаа өөрыгөө аршалан хамгаалһан байгаа.

* * *

Ород арадтай украин арадай эбдэршэгүй хани барисаан ахадүү хоёр арадуудай айхабтар ехэ, түүхэтэ туйлалта болоһон байна. Славянска агууехэ хоёр арадуудай—ород ба украин арадуудай ахадүүгэй хани барисаан шэнги, хоёр арадуудай хоорондо олон зуун жэлэй турша соо оршожо байһан тиимэ дүтын хани барисаан бүхэдэлхэйн түүхэдэ байгаагүй юм. Хаанта засагта ба феодализмда эсэргүү, буржуазида ба тэрээнэй бузар муухай агентура —великодержавна шовенистнүүдтэ, илангаяа украинска буржуазна националистнуудта эсэргүү хамтын тэмсэл дундуур, хариин булимтаргшадта эсэргүү тэмсэл дундуур энэ хани барисаан хатуужаһан ба бэхижэһэн байна.

Украинска буржуазна националистнууд болбол ород арадтай ахадүүгэй хани барисаатай байгаа дороол, украин арад хүсэтэй байха гэжэ мэдэдэг байһан туладаа энэ хани барисаае таһалдуулха, эдэ арадуудые амяарлуулха, тиигэжэ помещигүүдэй, буржуазин, нюдарган баяшуулай эзэрхэлгые хүнгэдхэхэ гэжэ хододоо оролдодог байһан юм. Тэдэнэр украин арадай түүхые хуурмаг буруугаар харуулхые али болохоор оролдодог, Переяславска Радын удхашанарые бага болгожо, буруугаар харуулхые, Богдан Хмельницкийн ажал-ябуулгые муугаар харуулхые ехээр оролдодог байгаа. Националистнууд болбол буржуазин ангиин ашаг туһада түүхые иигэжэ хуурмагаар харуулдаг байгаа, мүнөөшье харуулна.

Дэлхэй дээрэ эгээл революционно Россин пролетариадай, тэрээнэй дайшалхы авангард — Коммунистическэ партиин түүхын аренэ дээрэ бии болоһон ушар манай ороной бүхы арадуудай дам саашадаа хүгжэхэдэнь, пролетарска интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ тэдэнэй хоорондохи хани барисаае, дам дамаа этигэлсэлгые ба харилсан туһалсалгые хүгжөөхэдэ шиидхэхы удхашанартай байһан юм. Ородой хүдэлмэришэн анги, тэрээнэй Коммунистическэ парти социальна ба национальна дарлалтые революционно аргаар үгы хэхын түлөө тэмсэлээрээ бүхы ажалшадай этигэл найдабарида, һайшаалда хүртэһэн байна.

Россин бүхы национальностьнуудай ажалшад хаанта засагта, помещигүүдтэ, буржуазида эсэргүү, арадуудые бэе бэедэнь дурагүйтүүлхэ зорилготой хорото политикада эсэргүү эрид шанга тэмсэлые Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябуулһан байна. Энээнэй ашаар украин арадай эгээн хорото дайсад — буржуазна националистнууд үй бүта сохигдо һэн. Буржуазна националистнууд болбол ангиин зүрилдөөс унтарааха, помещигүүдтэ ба капиталистнуудта эсэргүү революционно тэмсэлһээ хүдэлмэришэд ба таряашадай анхаралые хадууруулха гэжэ элдэб аргаар оролдодог байгаа. Украинын ажалшад болбол «нэгэн урадхалай», украин арадай «ангигүй байлгын» үжэнги буржуазна теориинуудые өөрэһөө холо хаяһан байна. Арадуудай ленинско-сталинска хани барисаанда хэзээдэшье улам сэхэ байһан ба үнэн сэхэ ёһоороо үлэһэн ушарынь, агууехэ ород арадтай, ородой хүдэлмэришэн ангитай ахадүүгэй таһаршагүй барисаагаар холбогдонхой байһан ушарынь украин арадай национальна омогорхол болоно.

«Ородой ба украинын пролетаринарай хамтадаа ажал-ябуулгаяа хээд байбалынь сүлөөтэ Украина байжа болохо. Тиимэ нэгэдэлгүйгөөр энээн тухай хэлсэһэнэйшье хэрэггүй», (Зохёол, том 20, нюур 14) гэжэ мүнхэ Ленинэй хэлэһэн үгые украин арад ерээдүйнгөө улам һайн байдалайнгаа түлөө тэмсэхэдээ хододоо һанажа ябадаг байгаа.

Украинада Советскэ засагай илалтын түлөө тэмсэл илангаяа шанга байһан юм. Агууехэ Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар украин арад болбол Россин бүхы арадуудай, түбхын түрүүндэ, ахадүү ород арадай туһаламжаар өөрынгөө газар нютагые, эрхэ сүлөөе, өөрынгөө национальна ба гүрэнэй талаар бэеэ даанхай байдалые аршалан абажа, коммунизм байгуулгын замаар урагшаа зориһон байна.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр украин ба ород арадуудай хоорондохи, мүн бүхы советскэ арадуудай хоорондохи хани барисаан шэнэ, социалистическэ үндэһэ һуури дээрэ бэхижэжэ, хүгжэжэ эхилээ. Энэ хадаа мүлжэлгэ болон национальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн, коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлэй зорилгоор нигтаран жагсаһан арадуудай хани барисаан мүн. Манай орон дотор социализмын илаһанай ашаар арадуудай хани барисаан советскэ обществын хүгжэлтын хүсэнүүдэй нэгэниинь болоо. Тэрэ хадаа олонациональна Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай ба илагдашагүй байлгын эшэ үндэһэн болоһон байна.

Коммунистическэ парти бүхы национальностьнуудай үргэн ниитэ ажалшадые пролетарска интернационализмын сурталаар, арадуудые ленинско-сталинска хани барисаанай сурталаар оролдосотойгоор, шууд сэхээр хүмүүжүүлнэ. Советскэ арадуудай хани барисаан тон бата байһанаа гражданска дайнай жэлнүүдэй туршада, социализмын түлөө тэмсэлэй үедэ харуулаа. Тус хани барисаан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ үедэ бүри бэхижэһэн, хатуужаһан байна.

Манай ороной ажалшадай гол шухала интересүүдые харуулагша арадуудай хани барисаан хадаа шэнэ, коммунистическэ общество байгуулгын хэрэгтэ бидэнэрэй туйлаһан асари ехэ амжалтануудай гол условинуудай нэгэн мүн.

* * *

Советскэ засагай жэлнүүдэй туршада Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр Украина болбол түүхэтэ богоно болзор соо ехээр хүгжэһэн культуратай индустриально-колхозно түрүү республика болоһон байна.

Коммунистическэ партиин зохёоһон ороние индустриализациигын политикые бэелүүлһэнэй ашаар табан жэлнүүдэй туршада Украинада үнгэтэ металлургиин, машина бүтээлгын, тракторна, химическэ болон промышленностиин бусад шухала һалбаринууд байгуулагдажа, мүнөө үеын түрүү техникээр зэбсэглэгдээ. Советскэ ороной бүхы арадуудай социалистическэ ёһоор харилсан ажаллалгын ашаар украин арад Харьковска тракторна завод, хүндэ машина бүтээлгын Краматорска завод, «Азовсталь», «Запорожсталь» гэжэ металлургическа комбинадууд, комбайнуудай запорожско завод, Горловско химическэ завод болон промышленна бусад гигантнууд байгуулагдаһан байна. Европодо эгээн ехэ, Ленинэй нэрэмжэтэ Днепровско гидроэлектростанци байгуулагдаа, Донецкэ нүүрһэнэй ба Криворожско түмэрэй-рудна бассейнүүд гүйсэд шэнэдхэгдэн байгуулагдаа, Каховско ГЭС-эй барилга амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. Украина болбол нүүрһэнэй ба металлай, орёо машина бүтээлгын республика болоо.

Советскэ Украина империалистическэ булимтарагшадай һүйдхэлтэ добтолгодо хоёр дахин ороһон болобошье, гол шухала экономическа олон показательнуудай талаар Франци, Итали ба Европын капиталистическэ бусад томо оронуудые холо ахнжа гараа.

1952 ондо Украинын томо промышленность революциин урда тээхи Украинын промышленностиин гаргаашада орходоо 17 дахин ехэ продукци үйлэдбэрилөө; электроэнерги үйлэдбэрилгэ 37 дахин; металл үйлэдбэрилдэг промышленностиин продукци 69 дахин; нүүрһэ малтан абалга дүрбэһөө үлүү дахин; шэрэм хайлуулга 4,5 дахин, булад хайлуулга таба шахуу дахин ехэ болоо.

Советскэ Украинын ажалшадай амжалта хадаа партиин хүтэлбэреэр, ленинизмын туг доро агууехэ зорилго тээшэ—коммунизм тээшэ ошожо ябаа бүхы советскэ арадуудай амжалта мүн.

Манай орон дотор эгээн томо механизированнэ социалистическэ хүдөө ажахы байгуулагдаа, тэрэ хадаа таряашадай жэжэ товарна ажахыһаа гадна, мүн капиталистическэ томо хүдөө ажахын үйлэдбэриһөө тон үлэмжэ һайн байһанаа харуулаа.

Советскэ Украина бусад Советскэ республикануудтал адли, социалистическэ түрүү газартаряалангай республика, Советскэ Союзай ороһо таряа ехээр үгэдэг газарнуудай нэгэниинь болонхой. Мүнөө үедэ республикын полинууд дээрэ 182 мянган трактор (15 хүсэндэ оруулжа болоходо) хүдэлмэрилнэ, энэ хадаа дайнай урда тээхидэ орходоо 69 процент олон болоно, таряанай 51 мянган, дайнай урда тээхидэ орходоо 65 процент олон комбайн, мүнөө үеын хүдөө ажахын олон арбаад мянган орёо машина зэмсэгүүд хүдэлмэрилнэ.

Советскэ Украинын колхозниигууд, хүдөө ажахын механизаторнууд ба мэргэжэлтэд шэн зоригтойгоор ажаллан, намарай шэннисын, сахарна свёклын ба хүдөө ажахын тон шухала бусад культурануудай үндэр ургаса туйлаа. Гансахан һүүлэй жэлнүүдэй туршада колхозно деревнинн 60 шахуу мянган ажалшад Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан, 1000 гаран хүн социалистическэ Ажалай Геройн үндэр нэрээргэдэ хүртэһэн байна — колхозно байгуулалта советскэ таряашадые баян дэлгэр, культурна ажабайдалтай болгоо. Колхозно таряашадай материальна ажана байдал ба культурань жэлһээ жэлдэ хэлбэришэгүйгөөр урган дээшэлнэ.

Орон дотор хүдөө ажахые эрид дэбжээхэ талаар Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын шэнэ хэмжээ-ябуулганууд ашаггай һайн үрэ үгэжэ байна.

Украинын баруун областьнуудта промышленность түргэнөөр хүгжэнэ. Социалистическэ хүгжэлтын замда гараад, манай ороной бүхы арадуудай туһаламжаар эдэ областьнуудай ажалшад социалистическэ байгуулалтада богони хугасаа соо туйлай ехэ амжалтануудые туйлаа. Эртэ урдын украинска Львов город гансашье Советскэ Украинын бэшэ, мүн манай бүхы ороной индустриальна тон томо центрнүүдэй нэгэниинь болоо. Хүдөө ажахые ниитэ дээрэнь коллективизацилга дүүргэгдээ. Баруун областьнуудай колхозууд өөһэдынгөө һалбаран мандалгын, ниитын зөөриие арьбадхалгын, колхозниигуудай материальна ба культурна хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөлгын замаар ябана.

Ленинско-сталинска национальна политикые бэелүүлгэ хадаа украинска советскэ социалистическэ культурые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаха ябадал хангаа. Октябрьска революциин урда тээ Украинада хүн зоной ороидоо 20 шахуу процентнь үзэг бэшэг мэдэдэг байһан юм. Мүнөө тэндэхи хүн зон бүгэдэ ниитээрээ үзэг бэшэг мэдэдэг болонхой. Украинада 30 мянган шахуу һургуулинууд хүдэлмэрилжэ, тэдээндэ түрэлхи хэлэн дээрээ 6,5 миллионһоо үлүү үхибүүд һурана. 1952—53 онуудта 144 дээдэ һургуулинуудта 177 мянган гаран студентнэр һуралсаа, тэрэнь 1914 онойхидо орходоо 8 шахуу дахин олон, Баруун Европын ямаршье капиталистическэ ороной хидо орходоо үлүү олон болоно. 591 техникумдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта 234 мянган хүн һуралсаһан байна.

Дээдэ һургуулинууд ба техникумүүдэй үргэн сеть хадаа промышленностиин, хүдөө ажахын, культурын ямаршье һалбарида хэрэгтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ арга олгоно. Мүнөө Украинада 300 мянга шахуу багшанар, 50 мянга шахуу врачнар, олон арбаад мянган инженернүүд, технигүүд, агрономууд, зоотехнигүүд болон бусад мэргэжэлтэд хүдэлмэрилнэ.

Советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Украинада Науканууудай академи байгуулагдажа, хожомоо манай ороной научна тон томо центрнүүдэй нэгэн болоһон байна. Тэрэ хадаа 50 гаран научна эмхи зургаануудай хүдэлмэриие нэгэдүүлнэ. Академидэ түүхын, философиин, литературын, языкознаниин, экономикын, физикын, химиин, геологиин, механикын, биологиин талаар, техникын, хүдөө ажахын наукын элдэб һалбаринуудаар шэнжэлэлгэ үргэнөөр хэгдэнэ. Академиин олон эмхи зургаануудаа өөһэдынгөө хүдэлмэреэр үргэнөөр суурханхай. Республика дотор Архитектурын академи болон научно-шэнжэлэлгын бусад олон эмхи зургаанууд хүдэлмэрилнэ.

Наукые ба дээдэ һуралсалые хүгжөөлгэдэ Украинада ород эрдэмтэд ехэ туйаламжа хүргөө. Имагта һүүлэй үедэ Москвагай болон Ленинградай научна эмхи зургаанууд Украинада 40 докторнуудые, наукануудай олон кандидадуудые бэлэдхээ. Энэнь эрдэмтэдэй национальна, нютагай кадрнуудай ургалтада туһална.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба албахаагшадай дундаһаа национальна интеллигенциин туйлай ехэ армиие байгуулга хадаа ленинско-сталинска национальна политикын асари ехэ туйлалта, манай ороной арадуудай улам бэхижэжэ ба хүгжэжэ байгаа хани барисаанай, украин арадай духовно хүсэнүүдэй хэлбэришэгүй ургалтын үрэ дүн мүн.

Украинада культурно-гэгээрэлэй олон арбаад мянган эмхи зургааанууд: клубууд, библиотекэнүүд, культурын ордонгууд хүдэлмэрилнэ. Украинска литература, тегхүгжэм нилээд ехэ амжалтануудтуйлаа. Украинска культурын ажал-ябуулагшад Сталинска премигай лаурсадуудай үндэр нэрэ гэдэ хүртөө.

Хэблэлэй хэрэгэй түргэнөөр жэлгэ украин арадай культурна галта туһай гэршэлнэ. Хэрбээ ондо Украинада 9986 мянган земпляр ниитэ тиражтайгаармууд хэблэгдэһэн байгаа һаа, ондо 69.362 мянган экземпляр тэ тиражтайгаар 37.19 ондоо номгаргагдаа. Дайнай хойто жэлнүүдэй туршада В. И. Ленин зохёолнууд 100 мянган экземпл тиражтайгаар украин хэлэн дэ дүрбэдэхеэ хэблэгдэжэ дүүг И. В. Сталинай зохёолнуудай том, Карл Марксын «Капитал» лон марксизм-ленинизмын клас гуудай бусад зохёолнууд хэблэгдэһэн байна.

Научна, тусхайлбал хүдөө ахахын литература хэблэн гаргаа нилээд ехэ болоо. Украинада г сахан һүүлэй долоон жэлэй турш да, 1946 онһоо 1952 он хүрэ 41.649 мянган экземпляр ниитэ ражтайгаар хүдөө ажахын тема катай 2914 ном хэблэгдээ. Энэ даа хаанта Россида 186 жэлэй т шада (1730—1916 онууд) гарг даһан хүдөө ажахын литератур тоohоо зуу шахуу дахин үлүү лоно.

Ородой ба дэлхэйн классичес литературын зохёолнууд, мүн а дүү республикануудай уранзохёо шодой номууд украин хэлэн дэ оршуулагдажа гаранхай. Жэшэ хэдэ, 1917 онһоо 1952 он хүрэ украин хэлэн дээрэ М. Горьки зохёолнууд 5.031 мянган экземпл тиражтайгаар 253 дахин, Маяко скийн 1.136 мянган экземпляр ражтайгаар 44 дахин, А. С. Пу кинай—2353 мянган экземпляр ражтайгаар 105 дахин гараһан б на. Мүнөө республика дотор 11 газетэ, 56 журнал 6 миллион ран экземпляр ниитэ тиражтайга гаргагдана.

Мүнөө республика дотор үргэн дамжуулгын арбан радиостанц дүрбэ мянган гаран радиоузел дэлмэрилнэ. Украиныи столица телевизионно хүсэ ехэтэй цен байгуулагданхай.

Украин арадай социалистичес культура марксистско-ленинс идеологиин үндэһэ һуури дээр СССР-эй ахадүү бусад арадуудаа культуратай таһаршагүй творчес холбоо барисаатайгаар хүгжэ

Агууехэ ород арадай социалистическэ культура украинска совет культурын хүгжэлтэдэ иланга ашата һайн нүлөө үзүүлнэ.

* * *

Партиин XIX съездын ба КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленум шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһа коммунизм байгуулгын программы бэелүүлхын түлөө советскэ ар Коммунистическэ партиин хүтэлб реэр шэн зоригтойгоор тэмсэ байна. Социалистическэ эконом кые бүхы талаарнь хүгжөөлгэд ажалшадай хододоо ургажа байг материальна ба культурна эрилт нүүдые эгээн ехээр хангаха хэрэ тэ зорюулагдаһан, Коммунистич скэ партиин ба Советскэ прав тельствын политика хадаа соци листическэ обществын хүгжэлты шухала болоод байһан зорилгону дые харуулна, арадай гол шуха интересүүдтэ харюусана.

Советскэ Союзай Коммунистич скэ партиин түрүү отрядуудай н гэн, тэрээнэй Центральна Комит дэй найдабаритай түшэг тулгуури Украинын Коммунистическэ парт украин арадые марксизм-ленини мын агууехэ идейнүүдээр, проле тарска интернационализмын, ар дуудай эбдэршэгүй хани барисаатай ба советскэ патриотизмын идейнү дээр, манай агууехэ Эхэ ороно бүхы дайсадта, илангаяа украины арадай тон хоротой дайсадта—у раинска буржуазна националист нуудта дураа гуталгын сурталаа оролдосотойгоор хүмүүжүүлнэ, са шадаа хүмүүжүүлхэ байна.

Манай олонациональна советс үрэнэй бүхы нацануудай дунда ударидагша нацатай—агууехэ ор арадтай хани барисаан хадаа ко мунизмда ошоһон замаар урагша илалта түгэс дабшалгын услов мүн.

Украинска арад болбол бүхы со ветскэ арадуудтай агууехэ ба эб дэршэгүй хани барисаатай байба лэ амжалтануудые туйлаха гэрэл һайхан ерээдүйе өөртөө хангаа байһандаа батаар этигэнэ. Өөрынгөө вождиие— Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие тойро бата нигтаар жагсаһан советск арадуудай жагсаалые эбдэхэ ямар шье хүсэн байхагүй.

РОССИТАЙ УКРАИНЫН НЭГЭДЭҺЭЭР 300 ЖЭЛЭИ ОЙДО

Уранзурааша, Сталинска шангай лауреат М. И. Хмелькогой зураһан «Москватай хэтэ мунхэдөө, ород арадтай хэтэ мунхэдөө» гэжэ зураг.

ТАСС-эй фотохроника.

★ ★

Ахадүү арадуудай зол жаргалта бүлэ соо

Н. ШУЛУНОВ, түүхын наукын кандидат

Росситай Украинын нэгэдэһэн а хойшо 300 жэлэй ой үглөеүйсэхэнь. Энэ гайхамшаг түүсобыти хадаа ород, украин удай һайндэр байхаһаа гадна, й агууехэ олонациональна соистическэ Советскэ гүрэнэй арадуудай ехэ баярай үдэр, үүгэй нэгэдэлэй, хани холбоо-ба хани барисаанай алдарта мүн болоно.

Эртэ урда сагай ород арад нэгэнһөө уг унгитай украин уг гарбалай ба түүхэдэхи хүгжэлтынгөө талаар нэгэ байһан туладаа — ахадүү арадтаяа нэгэдэхэ гэжэ хомэлээдэг байгаа.

таро-монгол хаануудай, булимгаһаа боложо ехэнхидээ эртэ н ородой газар нютагуудай рһанай эсэстэ Зүүн-Хойто даа таһалгдаһан украинска нютагууд тус тус хубинууд ргон хэршэгдэжэ, литовско, ско, венгерскэ феодалнуудай, инска Турциин ба тэрээнэй вас-й—Крымскэ хаанай ашаг ол-болоһон байгаа.

раинын нилээд ехэ хубие зуун жэлдэ панска Польша эһэн байгаа. Польско феоууд эзэмдэһэн газартаа тон хүшэр, хэрээгы шэрүүн креническа ёһо журам тогтооһон

өлөдэ дуратай украин арад шанга, түгэлдэр ехэ хүсэеаажа, сүлөөрэлгын тэмсэлдэо һэн. Сүлөөрэлгын тэмсэлэй шидхэхы хүсэн болоһон укска таряашадай тэмсэлые бесска, молдавска ба польско таад ехэтэ һайшаан талархажаһан байна. Гэхэ зуура хари гаой богоолшологшодто эсэргүүтэмсэгшэ ахадүү арадуудые д тээшээ татадаг центр ба түулгуури болоһон Ородой нэмэл гүрэнэй дэмжэлгэ ба агууород арадай саг үргэлжын тумжань арадай-сүлөөрэлгын хүнэй үргэнөөр дэлгэрэлгэдэ, тэй амжалтануудые туйлалгада лаа.

льско хаануудай хатуу шан-хэһээбэ мүрдэбэшье һаань, инын ба Белоруссиин арад зохүдэлөөн бүри үргэдэжэ, улам адаа арад бүгэдын, ниитэ-нальна шэнжэтэй болоһон бай-

рад бүгэдын сүлөөрэлгын дайнай хэнь зайлашагүй болоһон юм. мэ дайн 1648 оной хабар эхи, тэрээнние гүрэнэй гайхамжал-ябуулагша ба полководец ан Хмельницкий хүтэлбэрилбайна.

раин арад 1648—1654 онуудта ерэлгын дай хэжэ, панска ын дарлалтаһаа мултархын ө, Российска гүрэн дотор ахаород арадтаяа нийлэн нэгэдэтүлөө тэмсээ һэн.

уехэ ород арадтай нэгэдээд ал национальна бэеэ дааһан далаа, амгалан тайбан хүгтынгөө бата бэхи үндэһэ һуурие ажа шадахабди гэжэ украин л зон онсо эли тодоор ойлгон мэ-һэн. Богдан Хмельницкий гайшаг алдар соло, аша габьяань гэхэдэ, ород арадтай нигта хабарисаа байгуулхые хүсэдэг укн арадай хэтэ заяанай эрмэлзэлө найдамжые элирхэйлхэ, укска гүрэн түрэ бүридүүлгын хэе толгойлхо зуураа, тэрэнэй зого ба перспективэнүүдые зүбөөр годог. агууехэ ород арадтай нэгүй һаа—украин арадай абадажа шадагдахагүй байһыень дэг, Росситай Украинын нэгэтэ туйлаха гэжэ ороддодог бай-Украинын түлөөлэгшэдэй гуйтуйлтануудые хараадаа абажа, эшэлэн түрэл украин арадай ор-

низированнэ ехэ хүдөө ажахытай, формоороо национальна ба удхаараа социалистическэ түрүү культуратай хүсэн түгэлдэр индустриально-колхозно республика болонхой.

Тиин, агууехэ ород арадай, мүн бусад арадуудай ахадүүгэй туһаламжын ашаар, украин арад хари газарай дарлалтаһаа сүлөөрөөд, национальна ба гүрэнэй талаар бэеэ дааһан байдал туйлаа, мүлжэгшэдэй дарлалтаһаа хэтэ мунхэдөө сүлөөрөө, манай героическа Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, мүнөө коммунизмын замаар урагшаа найдамтай дабшажа ябана.

СССР-эй олонациональна бүхы арадуудай түүхэтэ хуби заяанда агууехэ ород арадай шиидхэхы, түрүү үүргэ бэелүүлдэгыень бурят-монгол арадай түүхын жэшээ дээрэһээ хаража байнабди.

Бурят-Монгол Россин составта XVII зуун жэлдэ ороо. Энэ хадаа туйлай ехэ прогрессивнэ, түүхэтэ удхашанартай байгаа. Энэ нэгэдэн нийлэлгэ болбол общественнэ хүгжэлтын түрүүшын шатада байһан бурят-монгол арадай политическэ, экономическа ба культурна саашанхи хүгжэлтын имагта гансахан зам, олон зуун жэлэйнгээ гээгдэлые дабажа, Россин арадуудай нийтын түүхэтэ хүдөөндэ оролсохо, түбхын түрүүндэ агууехэ ород арадай түрүү культурада хамжаха имагта гансахан зам байһан юм.

Гэхэтэй хамта, хүсэн түгэлдэр централизованно российска гүрэндэ Бурят-Монголой нэгэдэн нийлэһэн ябадал хадаа экономическа болон культурна талаараа нилээд гээгдэнги байһан Хитадай ба Монголой деспотическа гүрэнүүдтэ богоолшологдохо ябадалһаа бурядуудые аршаһан байна.

Өөрынгөө политикые марксизм-ленинизмын бата үндэһэ һуури дээрэ байгуулһан манай алдарта Коммунистическэ парти бурят-монгол арадай сүлөөрэлгын замые заажа үгэһэн байна.

Сибирьтэ ба Бурят-Монголдо ажаһууһан ород марксистнууд ажалшадай революционно мэдэрэлые һэргээн мандуулдаг, тэдэнние революционно тэмсэлдэ бодхоодог, национальна ба социальна сүлөөрэлгын бодото замуудые заажа үгэдэг байгаа.

1905 оной революци хадаа имагта ородой хүдэлмэришэн ангитай холбоотой байжа, Россидахи бухы нацануудай ажалшадтай хамтадаа тэмсэн, имагта Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр хаанта засагые усадхажа, өөрынгөө национальна ба социальна сүлөөрэлгэ туйлажа шадаха байнъень бурядуудта харуулаа

Хүн түрэлтэнэй бүхэдэлхэйн-түүхэдэ шэнэ саг үеые нээһэн, национально-колониальна дарлалтын гэнжые таһалһан Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин үедэ ородой большевигүүд бүхы дарлагшадта эсэргүү тэмсэлдэ бурят-монголой хүдэлмэришэд болон таряашадые жагсааһан байна.

Сибирьтэ ба Бурят-Монголдо гражданска дайнай боложо байһан жэлнүүдтэ, гадаадын дайсадта ба дотоодын буржуазно-националистическэ контрреволюцида эсэргүү хүшэр хүндэ, шуһата тэмсэлэй үедэ агууехэ ород бурят-монгол арадта ахадүүгэй сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Сибириин, Бурят-Монголой ба Дальна Востогой ажалшад агууехэ ород арадтай хамта тэмсэжэ, Дальна Востогой районуудые ба бурят-монголые эзэлээд байһан японо-американска интервентнүүдые, унгерновецууд, семеновецууд, буржуазно-националистическэ банданууд болон США-гэй ба Антантын бусад хүлһэншэдые бута сохиһон, Советскэ оронһоо намнаһан байна. Имагта агууехэ ород арадай сэрэгэй, материальна ба моральна туһаламжын ашаар Сибириин ба Дальна Востогой арадууд, тэрэ тоодо бурят-монгол арад буржуазно-националистическэ контрреволюциие, японо-американска интервентнүудые илаа.

Агууехэ ород арад өөрынгөө гүрэн түрые — Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые байгуулха хэрэгтэнь бурят-монгол арадта туһалаа. Энэ республика урда тээнь РСФСР-эй ба Дальна Восточно республикын состав дотор байгуулагдаһан хоёр автономно областнуудһаа бүридэн 1923 ондо байгуулагдаһан юм.

Социалистическэ ажана амгалан байгуулалтын жэлнүүдтэ зохёон байгуулхы асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө, аграрна байһан манай республикые индустриально-колхозно республика болгохын түлөө бурят-монголой үргэн ниитэ ажалшадай тэмсэлые агууехэ ород арад толгойлһон байна.

Социалистическэ индустриализаци Бурят-Монголые үндэһөөрнь хубилгаа. Урдань дулин балай байһан энэ хизаарта индустриальна центрнүүд, эгээ эрхим техникээр зэбсэглэгдэһэн руднигууд, заводууд, фабриканууд бии болоо. Республикын бухы промышленностиин валовой продукци 1953 ондо, 1923 онойхитой сасуулхада, 119 дахин ехэ болоо. Арадай ажахы дотор промышленностиин удельнэ хэмжээн нилээд ехээр ургаа.

Хүдөө нютагуудта эрид хубилалта болоо. Урдань ядуу тулюур, ашаг багатай жэжэ бутархай хүдөө ажахытай байһан Бурят-Монгол мүнөө социалистическэ ехэ газартаряалантай республика болоо.

Арадай ажахын таһалгаряагүй хүгжэлтын үндэһэ һуури дээрэ Бурят-Монголой үргэн ниитэ ажалшадай материальна ажана байдал улам һайжарна, культурна хэмжээнь дээшэлнэ. Бурят-монгол арадай социалистическэ культура һалбаран мандана. Республика дотор 458 эхин, 160 долоон жэлэй, 63 дунда һургуулинууд хүдэлмэрилжэ, 100 гара мянган һурагшад һуралсана. Республика дотор дээдэ һургуулинууд, культурын научно-шэнжэлэлгын институт байгуулагданхай.

Республика дотор культурно-гэгээрэлэй олон тоото эмхи зургаанууд—театрнууд, кино, Культурын байшангууд, клубууд, библиотекэнүүд, радиоузелнууд хүдэлмэрилнэ. Бурят-Монголой үргэн ниитэ ажалшад Маркс, Энгельс, Ленин ба Сталинай агууехэ зохёолнуудые, ородой болон дэлхэйн литературын классическа зохёолнуудые, мүнөө үеын советскэ уранзохёолшодой номуудые уншана. Хаа хаанагүй, манай республикын алишье заха буланда культурна ажабайдал орьёлно, арад үргэн ниитын дундаһаа бэлигтэй хүнүүд шалгаран гарана.

Бурят-монгол арад бухы түүхэтэ илалтануудайнгаа түлөө, зол жаргалта ажабайдалайнгаа түлөө агууехэ ород арадта, Коммунистическэ партида гүнзэгы баясхалан хүргэнэ.

Үглөөдэр Бурят-Монголой ажалшад манай ороной ахадүү бухы арадуудтай хамта агууехэ социалистическэ Эхэ ороноороо омогорхон, Украиный Росситай нэгэдэһээр 300 жэлэй алдарта ойе туйлай ехэ баяр баясхалантайгаар һайндэрлэхэнь.

Һалбаран мандаг лэ Советскэ Украина!

Советскэ Украинын ажабайдалай хойноһоо би ехэ анхаралтайгаар ажаглажа байдагби. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ 1-дэхи ба 2-дохи украинска фронтнуудай соединениинүүдэй составта ябажа гитлеровскэ булимтарагшадһаа Украиные сүлөөлхын түлөө байлдаануудта сэхэ хабаадаһан байнаб. Тиимэһээ ахадүү республикын ажалшадай амжалтанууд намайе илангаяа ехээр баясуулна. Манай часть Каменец-Подольскиие, Винницые, Закарпатиие сүлөөлһэн байна.

Тиихэдэ галдагдаһан городууд ба тосхонуудые, дарлалта доро байжа зобоһон тулиһан эхэнэрнүүд ба хүүгэдые харахада зүрхэ алдахаар байгаа бэлэй. Өөһэдынгөө сүлөөлэгшэдые — Советскэ Армиин сэрэгшэд — ородууд, белоруссууд, грузинууд, казахууд болон манай ороной бүхы национальностынуудай түлөөлэгшэдые тэдэнэр нюдэндөө нёлбоһо гүйлгэн баяртайгаар амаршалан угтадаг байгаа. Мүнөө шэнэ предприятинуудай, һургуулинуудай, клубуудай барилга тухай, украинска колхозуудай амжалтанууд тухай уншахадаа сэдьхэл зүрхэн баяр баясхалангаар дүүрэнэ. Манай ахадүүнэр — украинецууд бухы советскэ арад шэнги коммунизм тээшэ найдамтайгаар дабшажа байна.

Росситай Украиный нэгэдэһээр 300 жэл гүйсэһэнэй алдарта үдэрые бидэнэр мүнөө бултадаа тэмдэглэжэ байнабди. Энэ хадаа бүгэдэарадай баясхаланта һайндэр мүн.

Белоруссиин ажалшадта Украиный культура ба искусство ехэ дүтэ ба үнэтэй юм. Советскэ единэ гүрэн дотор хоёр ахадүү республикануудай — Белоруссиин ба Украиный хани харилсаан бүри ехээр бэхижэнэ. Энэ хани барисаанинь манай предприятиин — Белоруссиин трактор бүтээлгын гигантын жэшээ дээрэһээ элеэр харагдана. Дайнай хойто тээхи үедэ манай заводой барилгада ахадүү Украинаһаа, бусад республикануудһаа элдэб түхеэрэлгэнүүд таһалгаряагүй эльгээгдэдэг байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ «Беларусь» гэжэ шэнэ трактор бүтээжэ эхилхэдэмнай Харьковска тракторна заводой коллектив топ ехэ техническэ туһаламжа үзүүлһэн ба мэргэжэлтэй кадрнуудаар мүн лэ туһалалсаһан байна. Энэ предприятиин хүдэлмэришэдтэй бидэнэр дүй дуршэлөө хододоо халан абалсадаг байнабди. Бидэнэр тэдэндэ айлшалжа ошодог заншалтайбди. Энэ хадаа үйлэдбэриин технологиие нарижуулха, «Беларусь» гэжэ тракторнуудые бүтээн гаргалга таһалгаряагүй нэмээхэ ябадалда туһалдаг байна. Манай заводһоо Украиный хүдөө ажахыда машинануудай ашагдаһан эшелонгуудай ябуулагдаха бүри нимэ хүсэтэ техникэ байгуулха хэрэгтэмнай туһалһан ахадүүгэй хани барисаанай түлөө манай бухы коллектив ехээр омогорходог байна.

Бүгэдэарадай һайндэрэй эдэ гайхамшагта үдэрнүүдтэ би, миниий нүхэд Советскэ Украиный ажалшадта һайниие ехээр хүсэнэ. Ахадүү Украина социалистическэ республикануудай түрэһэн эгэшэ дүү һалбаран мандаг лэ! Манай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан коммунизмын хүсэд илаха дүхэм нүхэсэл мүн болоно.

Иван Косинов, Минскэ тракторна заводой слесарь-сборщик.

СССР-эй арадуудай хани барисаан хэтэ мунхэдөө батажаг лэ

Эбтэй эетэй ехэ бүлэ соохи гэшүүдэй нэгэндэ ямар нэгэн баяр баясхалангай болоходо, тэрэнь бухы булын һайндэр болодог байна. Тэрээндэл адли манай Эхэ ороной бухы арадууд ород болон украинска арадуудай ажабайдалдахи агууехэ түүхэтэ үдэр болохо Росситай Украиный нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе өөрынгөө түрэл һайндэр мэтээр угтажа байна.

Бухы советскэ хүнүүдтэл, Азербайджанай ажалшад энэ хани барисаанай һайндэрые баяр баясхалантайгаар угтажа байна. Манай республикын городууд болон тосхонуудта лекци болон вечернүүд үнгэргэгдэнэ, ород болон украинска арадуудай дуунуудай сэдьхэл хүдэлгэмэ аялганууд зэдэлнэ, агууехэ кобзарь Тарас Шевченкын дуунуудые хүнүүд өөрынгөө түрэл хэлэн дээрэ дуулана.

Переяславска Рада тухай, ород ахатаяа нэгэдэхын тула украинска арадай ябажа гараһан зам тухай рассказ шагнахадаа, өөрынгөө азербайджанска арадай түүхэтэ хуби заяае мүн лэ һананабди. Агууехэ ород арадтай нэгэ гүрэн болон нэгэдэлгэ хадаа ородой түрүү демократическа культурын замда бидэнэрые гаргаа. Ород арад, тэрээнэй героическа хүдэлмэришэн анги манай революционно тэмсэлэй багша байһан юм. Ороной томохон промышленна болон хүдэлмэришэнэй центр болохо Бакуда пролетаринар — ородууд, украинецууд, азербайджанецууд, мүн бусадшье национальностынуудай түлөөлэгшэд нэгэн хүн шэнгээр хаанта засаг болон капиталистнуудта эсэргүүсэн тэмсэһэн юм.

Коммунистнуудай агууехэ партии бидэ бүгэдые — украинецууд, белоруссууд, азербайджанецууд, армян болон бусадые эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй илалтада асарһан ба Соведуудэй гүрэл засаг хамгаалгадамнай туһалһан, мүн социализм байгуулгада сэсэн мэргэн заабари үгэһэн ба бодото хэрэгээрээ туһалһан байна. Советскэ арадуудай хани барисаан минии түрэл кавказска хадануудай хэрэмдэл бата бэхи юм. Тэрэ хани барисаан хадаа зол жаргалта ажабайдалай түлөө ажалаар батажуулагдаһан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ социалистическэ Эхэ ороноо хамгаалһан манай эрхим хүнүүдэй шуһаар хатуужуулагдаһан байна.

Мингечаурска ГЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй барилга һаяхан Азербайджанда ашаглалгада оруулагдаа. Барилга дээрэ 20 национальностиин хүнүүд ажаллана гэжэ митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Азербайджанска металлургиин эхин болохо Сумгаитска трубопрокатна заводой залуу мастернууд өөһэдынгөө багшанар болохо Украиный металлургнуудые омогтойгоор магтан дурдадаг юм. Бакугай Молотовско районой нефтянигууд тэдээнтэй мүрысэжэ байһан Бориславска нефть олзоборилгын хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр хүргэнэ.

Шэнэ амжалта болон ажалай шэнэ илалтануудые туйлахыень өөһэдынгөө аха болохо ород болон украинска арадуудта Азербайджанска арад үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ... Коммунистическэ партиар хүтэлбэрилэгдэһэн бидэнэр, Советскэ Союзай арадууд, хүсэ ехэтэ булэ болон нэгэдэжэ коммунизм тээшэ зоржо ябанабди. Манай илалта түгэлдэр дабшалтые хэншье, ямаршье хүсэн, ямаршье дайсан байлгажа шадахагүй.

Сулейман Рустам.

поэт, Сталинска шангай лауреат.

БАКУ, январиин 15. (ТАСС).

Таджикска эрдэмтэнэй үгэ

Түүхэтэ гайхамшагта событи болохо Росситай Украиный нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе таджикска арад манай ороной бухы арадуудтай хамта тэмдэглэжэ байна. Украинска арадай гайхамшагта амжалтануудые, тэрээнэй туйлай түргөөр ургажа байгаа экономико болон культурые хаража, манай хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенци омогорхон баясана.

Манай арадуудай хани барисаан, колхознигууд, промышленностиин түрүүшүүл, наука, искусство болон культурын ажал-ябуулагшадай ахадүүгэй хани барисаан үдэр ерэхэ бүри ургана ба батажана. Манай республикын полинуудта ерэһэн украинска колхознигуудай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө баян дүй дуршэлые таджикска колхознигуудта дамжуулан үгөө. Хлопогой баян ургаса хуряажа абаха дүй дуршэлые таджикска хлопок таригшад ахадүү Украиный колхознигуудта дамжуулан үгөө.

Киевэй болон Харьковай дээдэ һургуулинуудта манай олон тоото хүбүүд, басагад һуралсана. Таджикстанда советскэ наукые хүргөөлгэдэ украинска эрдэмтэд ехэ туһа хүргэнэ.

Украинска арадай агууехэ хүбүүн—Тарас Шевченкын зохёолнууд манай республикын ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Сталинабадска педагогическа институт, хэдэн арбаад һургуулинууд болон культурна гэгээрэлэй эмхи зургаанууд тэрээнэй нэрээр нэрлэгдэнэ. Тарас Шевченкын олон тоото зохёолнууд таджикска хэлэн дээрэ оршуулагданхай, тэрээнэй зохёолоор научна сессинүүд болоно, тэрээнэй дуу болон шүлэгүүд театрнууд болон клубуудай сценэнүүдээ ханхинан зэдэлнэ.

Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр коммунистическэ обществые бата найдамтайгаар байгуулжа байһан манай ороной арадуудай бата бэхи хани барисаан мандажа ба батажажа байг лэ!

Г. Алиев, Таджикска ССР-эй Науканнуудай академиин вице-президент.

СТАЛИНАБАД, январиин 15. (ТАСС).

В. И. Ленинэй зохёолнууд польско хэлэн дээрэ хэблэн гаргагдана

ВАРШАВА, январиин 14. (ТАСС). Польско хэблэлэй агентствын дамжуулhанай ёhоор В. И. Ленинэй зохёолнууд хамта дээрээ 5.395 мянган хэhэг тиражтайгаар арадай Польшодо хэблэн гаргагдаба. В. И. Ленинэй зохёолнуудай 17 томууд хэблэн гаргагдаа. Тэрэнэй тиражынь 1.850 мянган хэhэг юм. В. И. Ленинэй зарим зохёолнууд польско хэлэн дээрэ анха түрүүнээ хэблэгдэhэн байна.

«Ленин Польша ба Польшын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн тухай» гэжэ сборник В. И. Ленинэй наhанhаа нүгшэhөөр 30 жэлэй ойдо хэблэн гаргагдаhан байна. «Ленин тухай» гэжэ сборник тэрэшэлэн хэблэгдэhэн байна. Ленин тухай тэрэнэй ойрын соратнигууд — И. В. Сталинай ба С. М. Кировэй хэлэhэн дурасхаалай үгэнүүд, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй, мэдээжэ уранзохёолшод ба искусствын ажал-ябуулагшадай хэлэhэн үгэнүүд тэрээн соо оруулагданхай.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай үшөө 7 том, тэрэшэлэн тус тус зохёолнууд мүнөө жэлдэ хэблэгдэхэ байна.

Болгариин Арадай суглаанай сессидэ

СОФИ, январиин 15. (ТАСС). Болгариин Арадай суглаанай онсо сесси мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Конституцяар тогтоогдоhоной ёhоор депутадуудай тангариг үгэhэнэй hүүлээр депутадуудай түлөөлэлгые шалгаха талаар комиссиин түрүүлэгшэ Иван Райковай элидхэлые сесси шагнаhан ба баталhан байна. Арадай суглаанда hунгаха hунгуулиин хуулинуудтай хүсэд зохилдуулан үнгэргэгдөө, hунгагдаhан бүхы депутадууд зохихо түлөөлэлгэнүүдтэй байна гэжэ элидхэлшэ мэдээсээ.

Түрүүлэгшэ, тэрэнэй хоёр орлогшо, секретарь ба 15 гэшүүдтэйгээр Арадай суглаанай президиумые сесси hунгаа. Арадай суглаанай президиумэй түрүүлэгшээр Георгий Дамянов, орлогшонороор — Георгий Кулишев ба Кирил Кисурский, секретаряар—Минчо Минчев нэгэн дуугаар hунгагдаа.

Тэрэшэлэн хуули гаргалгын ба бюджетнэ комиссинуудые, гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссие сесси hунгаа.

Удаань сесси хадаа министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ тухай асуудал хаража үзөө.

Министрнүүдэй Советэй уялгые депутат Вылко Червенковто даалгаад, республикын правительствые байгуулхыень тэрээндэ даалгаха гэжэ Болгариин коммунистическэ партиин ба Болгарска газартаряалангай арадай союзай бүлэг депутадуудай зүгhөө депутат Георгий Трайков дурадхаа. Арадай суглаанай депутадууд энэ дурадхалые нэгэн hаналаар hайшааба.

Шэнэ жэлдэ Албаниин ажалшадай туйлаhан амжалтануд

ГИРАНА, январиин 15. (ТАСС). Албаниин промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилэн 1954 оной үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэжэ ороо. Арадай Соведүүдтэ болохоёо байhан hунгалтын хүндэлэлдэ зорюулан предприятинуудай коллективүүдэй хоорондо ажалай мүрысөөн эхилээ. Корчи гэжэ областьдо ноябриин 8-най нэрэмжэтэ сахарна заводой хүдэлмэришэд мүрысөө үүсхэhэн байна. Тэдэнэр 1953 онойнгоо түсэбые болзорhоонь 13 хоног урид дүүргэhэн ба энэ жэлэй январиин түрүүшын үдэрнүүдтэ хэдэн олон тонно сахар түсэбhөө гадуур орондоо үгэhэн байна.

Тиранадахи Мисто Мамиин нэрэмжэтэ модоор юумэ үйлэдбэрилдэг фабрика hайн үрэ дүн туйлаа. Энэ фабрикын бүхы цехүүд ажалай эмхидхэлые hайжаруулhанай, үйлэдбэриие нарижуулhанай, ажалай советскэ методүүдые хэрэглэhэнэй ашаар даалгабаряа үдэр бүри 40 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн Тиранадахи Энвер Ходжын нэрэмжэтэ заводой, январиин 8 үдэр соо түсэбhөө гадуур 100 шахуу тонно цемент гаргаhан Шкодертэхи цементын заводой, Корчидахи пивэ шанадаг заводой, Дуррестэхи макаронно фабрикын ба бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд мүрысөөндэ оролсоо.

Эб найрамдалые хамгаалха Чехословацка комитедэй шиидхэбэри

ПРАГА, январиин 15. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентство иигэжэ дамжуулна. Эб найрамдалай тала баригшадай Чехословацка комитедэй президиумэй заседани үсэгэлдэр Прагада боложо, дотоодын ба уласхоорондын мүнөөнэй политическэ байдалаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Венэдэ болоhон табадахи сессиин шиидхэбэреэр эб найрамдалай түлөө чехословацка хүдэлөөнэй үмэнэ табигдаhан зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Чехословацка арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, арадай демократическа Чехословакиие бэхижүүлхэ ба дайнай хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэнь эб найрамдалай бүхэдэлхэйн лагериие бэхижүүлхэ хойшолуулашагүй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ эб найрамдалай тала баригшадай комитедэй хабаадалга тухай Президиум дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсээ.

Тэрэшэлэн культурын талаар комитедэй хүдэлмэриин зарим асуудалнуудые, тусхайлбал, А. Дворжагай, А. П. Чеховэй, Генри Филдингын ба Аристофанай дурасхаалнуудта зорюулагдаhан баяр ёhолол үнгэргэхэ түсэб президиум зүбшэн хэлсэhэн байна.

Эб найрамдалай уласхоорондын долоодохи велосипеднэ урилдалгын бэлэдхэлдэ ба тэрэниие үнгэргэлгэдэ эб найрамдалай тала баригшадай Чехословацка комитедэй хабаадалга тухай шиидхэбэри президиум баталан абаа. Энэ урилдаан майн 2-то Варшавahаа эхилээд, харгынь, Берлин дээгүүр гаража, Прага хүрэхэ юм.

Эб найрамдалай уласхоорондын велосипеднэ урилдалгын болохоёо байhан тушаа

ВАРШАВА, январиин 15. (ТАСС). Польско хэблэлэй агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор энэ жэлэй майн 2-hоо 17 хүрэтэр Варшава—Берлин — Прага гэhэн харгыгаар уласхоорондын долоодохи велосипеднэ урилдаан болохо байна. Энэ урилдаае «Трибуна Люду», «Нейес Дейчланд» ба «Руде Право» газетэнүүдэй редакцинууд эмхидхэхэ юм.

Эб найрамдалай велосипеднэ урилдаан майн 2-то эхилхэ юм. Урилдаанай түрүүшын этап Варшавые тойроод 110 километртэ болохо юм. Урилдаанай хоёрдохи этап Варшава Лодзь хоёрой хоорондо 125 километртэ майн 3-да, гурбадахи этап Ладзе Сталиногруд хоёрой хоорондо 185 километртэ майн 4-дэ, дүрбэдэхи этап Сталиногруд Вроцлав хоёрой хоорондо 180 километртэ майн 5-да болохо байна. Урилдалгын табадахи этап Вроцлав Берлин хоёрой хоорондо 150 километртэ майн 7-до эхилжэ, Польшын территори дээрэ урилдалга дүүрэхэ байна.

Урилдалгын зургаадахи этап Коттбус Берлин хоёрой хоорондо 180 километртэ майн 8-да, долоодохи этап Берлин Лейпциг хоёрой хоорондо 200 километртэ майн 9-дэ болохо байна.

Урилдалгын наймадахи этап Лейпциг Карлмарксштадт хоёрой хоорондо 139 километртэ майн 11-дэ эхилхэ байна. Юhэдэхи этап Карлмарксштадта Бад Шандау хоёрой хоорондо 117 километртэ майн 12-то, арбадахи этап Дечин Пардубице хоёрой хоорондо 186 километртэ майн 13-да, арбан нэгэдэхи этап Пардубице Брно хоёрой хоорондо 136 километртэ майн 14-дэ болохо юм. Арбан хоёрдохи этап Брно Табор хоёрой хоорондо 160 километртэ майн 16-да болохо байна. Эб найрамдалай велосипеднэ урилдалгын hүүлшын этап Табор Прага хоёрой хоорондохи трасса дээрэ 160 километртэ майн 13-да болохо байна.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй берлинскэ зүблөөнэй болохын урда тээ

Германиин евангелическэ ба католическа церковьнүүдэй мэдүүлгэ

БЕРЛИН, январиин 15. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетэ иигэжэ мэдээсэнэ. Дүрбэн гүрэнэй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Берлиндэ болохоёо байhан зүблөөнтэй дашарамдуулан Германидахи евангелическэ ба католическа церковьнүүд мэдүүлгэ хэбэ. Гадаадын Хэрэгүүдэй дүрбэн Министрнүүдэй зүблөөн уласхоорондын түгшүүрилые hуладхаха ябадалда хүргэжэ болохо байhандань найдажа байhанаа тэрээн соогоо мэдүүлhэн байна.

Энэ зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэхыень хэдэн миллион хүнүүд хүсэн найдажа байна гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Энэ зүблөөн хадаа немецкэ арадай, тэрэшэлэн дэлхэйн бүхы арадуудай ерээдүйдэ шиидхэхы нэмэри оруулалта хэжэ болохо байна.

Зүблөөнэй амжалтатайгаар үнгэрхын тулада оролдолгоёо ехээр гаргахыень бүхы христианууды евангелическэ ба католическа церковьнүүдэй түлөөлэгшэд уряалhан байна.

Хитадта хүүргэ баригшад амжалтануудые туйлаба

ПЕКИН, январиин 15. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын элдэб районуудта шэнэ хүүргэнүүдые бариха хүдэлмэри мүнөө ехэ үргэнөөр ябуулагдана. Хитадай хүүргэ баригшад шэнэ шэнэ хүүргэнүүдые барижа дүүргээд, удаа дараалуулан ашаглалгада үгэнэ.

Тайюань город шадар Фыньхэ мүрэн дээгүүр гараhан шэнэ хүүргэ барилгын болзорhоо урид дүүргэгдэhэн тухай «Женьминьжибао» газетэ мэдээсэбэ. 480 метрhээ ута энэ хүүргэ хадаа, газетын бэшэhэнэй ёhоор, 1953 ондо Тайюаньда баригдаhан шэнэ томонууд барилгануудай нэгэн болоно. Тайюаниин городской районуудые город шадарай нютагуудтай холбоhон эйнэ хүүргэ эд товарай эрьесын хүргжэлгэдэ, город ба деревниин хоорондохи экономическа барисаа hайжаруулгада ехэ удхашанартай юм. «Хүдэлмэришэд ба тарьяашадай хоорондохи союзай хүүргэ» гэжэ энэ хүүргые барилгашадынь нэрлээ гэжэ газетэ бэшэнэ.

Кантон-Ханькоу түмэр зам дээрэ Сянцзян мүрэн дээгүүр гараhан түмэр замай томо хүүргын баригдажа дүүрэhэн тухай «Синьхуананьбао» газетэ мэдээсэл тунхаглаа. 788 метр угатай энэ хүүргэ барижа дүүргэлгэ Чанша ба Чжучжоу городуудай Хунань провинциин шэнэ промышленна центр — Сянтань городой хоорондо түмэр замай харилсаа нилээд ехээр hайжаруулха байна.

Французска прогрессивнэ ажал-ябуулагшадта эб найрамдалай уласхоорондын шангууд барюулагдаба

ПАРИЖ, январиин 15. (ТАСС). «Мютюалите» гэжэ зал соо французска демократическа олонитын олон тоото түлөөлэгшэд үсэгэлдэр сугларба. Бүхэдэлхэйн эб найрамдалай Советээр французска прогрессивнэ ажал-ябуулагшадта 1952 ондо олгогдоhон уласхоорондын эб найрамдалай шангууд баярай оршон байдалда эндэ барюулагдаба.

Бүхэдэлхэйн эб найрамдалай Советэй түрүүлэгшэ Фредрик Жолио-Кюри баярай заседани нээхэ зуураа тобшо үгэ хэлэhэн байна. 1952 ондо эб найрамдалай уласхоорондын шангай лауреадуудта—прогрессивнэ ажал-ябуулагша скульптор Жорж Саландрта ба французска мэдээжэ уранзурааша — карикатурщик Жан Эффельдэ эб найрамдалай алтан медальнуудые ба дипломуудые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй нэрэhээ тэрэ барюулhан байна.

Французска национальна поэт Поль Элюарта наhанhаа нүгшэhэн хойнонь олгогдоhон эб найрамдалай уласхоорондын шангые, тэрэнэй басаган Сесиль Элюарта барюулагдаа.

Пакистанай профсоюзуудай федерациин түрүүлэгшын хэлэhэн үгэ

КАРАЧИ, январиин 14. (ТАСС). «Таймс оф Карачи» гэжэ газетын мэдээсэhэнэй ёhоор Пакистанай профсоюзуудай Федерациин түрүүлэгшэ Мирза Мохаммед Ибрагим Баруун хойто түмэр замай профсоюзай хүдэлмэришэдэй январиин 11-дэ Лахорто болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, орон дотор аграрна реформо хэхэ, национальна промышленностиие хүгжөөхэ ба «Империалистнуудтай алн бүхы холбоо барисаагаа таhалха» шухала гэжэ онсо тэмдэглээ.

Сэрэгэй албанай болзорые hунааhанда норвежскэ залуушуул эсэргүүсэн тэмсэнэ

ОСЛО, январиин 15. (ТАСС). «Фрихетен» газетэ иигэжэ мэдээсэнэ. «Акерс Механиске Веркстед» гэжэ судоверфиин залуу хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн митингдэ хабаадаhан Осло городой залуушуулай түлөөлэгшэд армида сэрэгэй уялгата алба хэхэ болзорые hунааhанда эсэргүү тэмсэл хэхэ ябуулгын комитет байгуулаа. Сэрэгэй албанай болзорые hунаалгые буруушаажа голосовалхынь Стортингда бүхы партинуудhаа ородог депутадуудые уряалжа, энэ комитедэй хандаhан хандалгые газетэ тунхаглаа.

Британска империин оронуудай финансуудай министрнүүдэй конференци дүүрэбэ

ЛОНДОН, январиин 15. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор британска империин оронуудай финансуудай министрнүүдэй конференци недели соо Сиднейдэ болоод, мүнөөдэр дүүрэбэ. «Өөhэдынгөө хүсэндэ найдахые», Британска империин худалдаа наймаанай, финансова байдалые hайжаруулха зорилгоор «шадабари гаргахые, конкуренци хэхэ хүсэ шадалаа бүри дээшэлүүлхые» стерлинговэ зоныи оронуудые уряалhан коммюнике конференциин hүүлээр тунхаглагдаhан байна.

Таиландада сэрэгэй бэлэдхэл хэгдэнэ

ПАРИЖ, январиин 15. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент Бангокогhоо иигэжэ дамжуулна:

Армейскэ резервнүүдые элсүүлгэдэ бэлэдхэхэ тухай оборонын ба дотоодын хэрэгүүдэй министерствонүүдтэ Таиландска правительство захиралта үгөө гэжэ эндэ мэдээжэ болоо... Энэ шиидхэбэри Таиландын министрнүүдэй кабинедэй заседани дээрэ январиин 13-да абтаhан байна. Запаchаа долоон ондоо наhатадые татаха заабари оборонын министртэ үгтэhэн байна.

Элсүүлгэ хэхэ списогүүдые шалгаха ба онсо байдалай сонсохогдожо болохо байhанда бэлэдхэл хэхэ тухай провинцинуудай губернаторнуудта дотоодын хэрэгүүдэй министерство захиралтануудые эльгээгээ.

Индонезиин хүн зоной тоо

ДЖАКАРТА, январиин 15. (ТАСС). Хуулита мэдээнүүдые үндэhэ болгон Анета агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор 1952 оной эсэстэ Индонезиин зоной тоо 78.388.700 хүн байhан юм. Зүүн Ява гэжэ провинци хүнэйнгөө тоогой талаар нэгэдэхи hуури эзэлнэ. Тэндэ 17.749.376 хүн ажаhуунa. Центральна Ява ба Баруун Ява провинцинууд хоёрдохи ба гурбадахи hууринуудые эзэлнэ. Түрүүшынхидэнь 15.298.948 хүн, хоёрдохидонь 14.642.452 хүн hуудаг юм. Мүн лэ энэ мэдээнэй ёhоор Индонезиин столица Джакартада 1.862.819 хүн ажаhуудаг.

В. И. Видменкын бэлэг

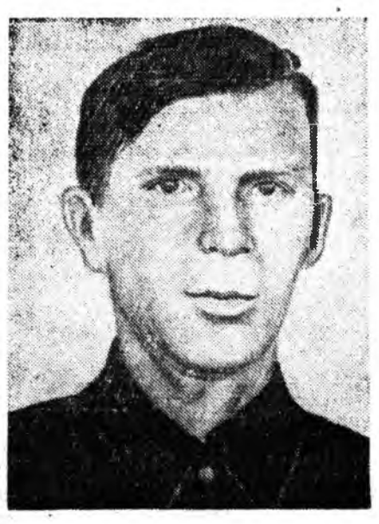

1937 оной хабар Улаан Армиhаа табигдажа ерэhэн В. И. Видменко түрэл нютагтаа — Полтавска областиин Ирклеево тосхондо ойро зуура байгаад, Улан-Удэ город ерэхэ гэжэ шидээ hэн. Урда сагта сүлэлгын газар байhан Байгалай саанахи орон тэрэнэй дура зоригые юундэ татааб гэхэдэ, армиин зэргэдэ тэрэнэй ябахадань частиинь комиссар Сибириин гоё hайхан байгаали, барагдашагүй ехэ баялиг, эндэхи зон тухай hониноор хөөрэдэг байгаа. Тиин Василий Илларионович манай Эхэ ороной холын республикануудай нэгэн болохо Бурят-Монголдо ошожо, ургажа байгаа промышленностиие хүгжөөлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулалсаха гэжэ бүри армида ябахадаа бодоhон юм.

...Москваhаа Владивосток зориhон поезд Сибириин үргэн талые, ой тайгые hэтэлэн гаража, 7-дохи сүүдхэдээ Байгалда дутэлжэ ерэбэ. Байгалай тунгалаг номин уhан, эндэхи арюун агаар, үзэсхэлэн гоё байгаали тэрэниие ехээр hонирхуулба. Василий И[illegible]рионович бүхэли hүн[illegible] поездын сонхоор шэртэн [illegible]на...

Тэрэ сагhаа хойшо 17[illegible] хуу жэл үнгэрөө. Мүнө[illegible] Видменко Улан-Удын Лен[illegible] орденто паровозо-вагонно[illegible] водто шэрэм шудхалгын [illegible]хын дүршэл ехэтэй фор[illegible]щик мүн. Тэрэ «Заводой [illegible]хим формовщик» гэhэн [illegible]дэтэ пэрэээргэ хододоо зу[illegible]ябана. «Сталинска уря[illegible] ударник», «Транспортын [illegible]шина бүтээлгын минист[illegible]вын ударник» гэhэн значо[illegible] үбсүүень шэмэглэнэ. Вас[illegible] Илларионович эрхим [illegible]лайнгаа түлөө БМАСС[illegible] Верховно Советэй Президи[illegible]мэй Хүндэлэлэй грамо[illegible] шагнагдаhан, заводой ди[illegible]циин зүгhөө оло дахин үз[illegible]шанда хүртэhэн байха юм[illegible]

Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг б[illegible]гада паровозой тон шу[illegible] деталь — цилиндр үйлэ[illegible]рилнэ. Үнгэрhэн жэлэй тур[illegible]да бригадань «Е» ба «С[illegible] сериин паровозой 20 цили[illegible] түсэбhөө гадуур үйлэдбэ[illegible]лөө.

Василий Илларионовичын бу[illegible]лэ баян, культурна hайн а[illegible]hууна. Тэрэнэй hарын са[illegible] хүлhэ 2000 түхэриг боло[illegible] Нигэжэ украин арадай хуб[illegible]ород, бурят нүхэдтээ х[illegible]hайнаар хүдэлмэрилжэ, [illegible]жаргалтайгаар ажаhууна.

hаяхан нүхэр Видме[illegible] «СУ» сериин пассажирска[illegible]ровозой цилиндр үйлэдбэр[illegible]гые түрүүшынхээ шудалба.

—Энэ миниий үйлэдбэрил[illegible] түрүүшын шэнэ деталь Рос[illegible]тай Украинын нэгэдhээр [illegible]жэлэй ойн hайндэртэ бэ[illegible]болог,—гэжэ нүхэр Видме[illegible]омогорхолтойгоор хэлэнэ.

Б. Степанов

Украин арадай түүхые харуулhан выставкэ

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музей «Росситай Украинын нэгэдhээр 300 жэлэй ой» гэhэн гаршагтай выставкэ эмхидхэбэ.

Выставкэ болбол Богдан Хмельницкийн портредээр ба «Переяславская Рада» гэhэн картинаар нээгдэнэ. Энэ зураг Росситай Украинын нэгэдэхэ тухай шиидхэбэри гаргаhан Радые харуулна. Картинын летопись дээрэ «...бүхы Украинада бүхы арад нэгэдэлые дуратайгаар хүлеэгээ» гэжэ бэшээтэй.

Эндэ табигдаhан фотоматериалнууд украин ба ород арадуудай бата бүхэ хани барисаае эли тодоор харуулна. Гражданска ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудай үедэ украин арадай ород арадтай хамта ябажа, манай Эхэ ороной дайсадта эсэргүүгээр тэмсэhэн тухай хэлэгдэнэ. Украин арадай сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэhэн лег[illegible]на геройнууд М. В. Фрунзе, [illegible] Ворошилов, С. М. Буденны[illegible] Щорс, С. Ковпак ба бусадай [illegible]редүүд табяатай.

Советскэ Украинын ажал[illegible] агууехэ ород арадай ба мана[illegible]ной бусад арадуудай ахадүүг[illegible] hаламжатайгаар республик[illegible] ажахые түргэнөөр хүгжөөh[illegible]манай орон дотор коммунизм[illegible]гуулхын тула тэдэнэй шэн [illegible]тойгоор ажаллажа байhанине[illegible]тавкэдэ табигдаhан докуме[illegible] гэршэлэн харуулна.

Музейн научна сотрудник Ф. Шулуновой энэ түүхэтэ ой [illegible] бэшэhэн лекци городой предп[illegible]нууд, эмхи зургаанууд ба hур[illegible]лай заведениинүүдтэ унша[illegible] байна.

Е. Сазонов

Молдавска ССР-эй арадай танцын ансамбль

Бухарестдэ болоhон залуушуулай ба студентнэрэй Бүхэдэлхэйн IV фестивалиин лауреат, молдавска ССР-эй арадай танцын ансамбль Улан-Удэ ерэбэ.

69 хүнhөө бүридэhэн энэ ансамбль МССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Н. Болотовой хүтэлбэри доро[illegible]риин 18-да оперо ба ба[illegible] театрта түрүүшынгээ концерт[illegible]бихань.

Санын урилдалгаар уласхоорондын нүхэрэй ёhоно[illegible] мүрысөөн дүүрэбэ

СВЕРДЛОВСК, январиин 15. (ТАСС). Чехословакиин, Финляндиин, Польшын ба Советскэ Союзай бэрхэ санашадай уласхоорондын нүхэрэй ёhоной мүрысөөн мүнөөдэр Уктусска хадануудта боложо дүүрээ.

Дүрбэн үдэрэй турша соо болоhон мүрысөөндэ, 30 километрын урилдааанда ба 4х10 километртэ болоhон эстафетнэ урилдаанда СССР-эй спортсменүүд нэгэдэхи hууринуудые эзэлhэн байна. 15 ба 50 километртэ болоhон урилдаанда финскэ санашад түрүү hууринуудые эзэлбэ.

Советскэ санашадай амжалтые айлшад үндэрөөр сэгнээ. Финляндиин санашадай лигиин түрүүлэгшэ Ю. Калонизми ТАСС-эй [illegible] респонденттэй хөөрэлдэхэдөө [illegible]ветскэ санашадай шадамар бэ[illegible]гүйдэг байhые тэмдэглэбэ.

Польшын делегациие хүтэл[illegible]лэгшэ К. Мальчевский, Чехос[illegible]кийн делегациие хүтэлбэри[illegible] В. Пацл гэгшэд советскэ са[illegible]дай амжалтада мүн лэ hайн[illegible]нэлтэ үгөө.

Мүрысөө эмхидхэhэндэнь, [illegible]шэлэн Советскэ Союзда тэдэ[illegible] хүндэтэйгөөр хүлеэн абаhа[illegible] айлшад гүнзэгы баясхалан х[illegible]бэ.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО[illegible]

Мүнөөдэр кино[illegible] театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта—**«Цветной киносборник»** (10 ч. 30 м., 12 ба 14 ч.), **«Свадьба Кречинского»** II серия (18 ба 20 ч.), **«Неаполь — город миллионеров»** (16 ба 22 ч.), программаhаа гадуур **«Сеанс гипноза»**.

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **«Свадьба с приданым»** (10 ч. 35 м., 13, 15 ч. 25 м., 17 ч. 50 м., 20 ч. 15 [illegible] 22 ч. 30 м.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта — **«[illegible] поэта»** (9 ч. 30 м. ба 11 ч.), **«Вы[illegible] награда»** (12 ч. 10 м., 13 ч. 45 [illegible] 19 ч.), **«Дума про казака Голоту»** ([illegible] 30 м., 17 ч. 15 м. ба 20 ч. 45 [illegible] **«Близнецы»** (22 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. Телефоны редакции: редактора — 23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря — 3-23, партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов — 6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем — 11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00730. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.